

ФОРМУВАННЯ АНТИКРИЗОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено сутність антикризового управління та місце і роль антикризової стратегії в системі корпоративного управління.

Ключові слова: антикризове управління, антикризова стратегія, корпоративна стратегія, стратегічне планування.

FORMATION OF AN ENTERPRISE CRISIS MANAGEMENT STRATEGY WITHIN THE CORPORATE GOVERNANCE SYSTEM

Abstract

The essence of crisis management and the role of a crisis strategy within the corporate governance system have been examined.

Key words: crisis management, crisis strategy, corporate strategy, strategic planning.

Вступ

У сучасних економічних умовах, що характеризуються високим рівнем невизначеності та фінансовою нестабільністю, значна кількість підприємств стикається з фінансовими, виробничими, організаційними та управлінськими кризовими явищами. За таких обставин особливої актуальності набуває формування ефективної антикризової стратегії управління, яка забезпечує підприємству фінансово-економічну стійкість, адаптивність до змін зовнішнього середовища та збереження конкурентних позицій на ринку.

Результати дослідження

Антикризове управління розглядається економістами як комплексна система управлінських рішень, спрямованих на діагностику кризових явищ, запобігання їх розвитку та мінімізацію негативних наслідків для діяльності підприємства [1; 2]. Таке визначення, на нашу думку, є коректним за змістом і відображає системний підхід до трактування антикризового управління. Мета антикризового управління полягає у створенні таких умов функціонування підприємства, коли внутрішні та зовнішні труднощі ефективно контролюються завдяки системним заходам управління та налагодження результативних комунікацій для забезпечення стабільного його функціонування [3]. Тобто мета антикризового управління передбачає не лише як контроль труднощів, а й забезпечення стабільності та довгострокової життєздатності підприємства в умовах ринкових відносин. Це вимагає від підприємства формування корпоративної стратегії, тобто довгострокового комплексного плану розвитку компанії, який визначає загальний напрям її діяльності та механізми створення конкурентних переваг. Складовою загальної корпоративної стратегії підприємства є антикризова стратегія, яка є специфічним планом управлінських заходів щодо досягнення підприємством завдань стосовно ефективної превенції й усунення кризових процесів [4].

Антикризова стратегія передбачає системне поєднання діагностичних, превентивних та коригувальних управлінських заходів. Її розроблення ґрунтується на комплексному аналізі внутрішнього потенціалу підприємства (ресурсного, кадрового, інноваційного, фінансового) та оцінюванні впливу зовнішніх чинників (макроекономічних умов, регуляторної політики, ринкової кон'юнктури, поведінки конкурентів).

Антикризова стратегія виконує не лише реактивну функцію, спрямовану на подолання вже наявних кризових проявів (зниження ліквідності, платоспроможності, рентабельності, втрату ринкової частки), а й проактивну – орієнтовану на попередження виникнення кризових ситуацій через систему

моніторингу ризиків, стратегічне планування, диверсифікацію діяльності, оптимізацію витрат і підвищення операційної ефективності.

Крім того, антикризова стратегія виступає інструментом структурної трансформації підприємства, оскільки передбачає удосконалення організаційної структури, перегляд бізнес-процесів, впровадження інноваційних управлінських рішень і підвищення якості корпоративного управління. Її реалізація сприяє відновленню фінансової рівноваги, зміцненню довіри з боку інвесторів, кредиторів та інших стейкхолдерів, а також формуванню передумов для сталого довгострокового розвитку.

Процес формування антикризової стратегії є послідовним і логічно структурованим управлінським процесом, що охоплює кілька взаємопов'язаних етапів. Передусім здійснюється комплексна оцінка поточного стану підприємства, яка передбачає аналіз фінансових показників, виробничого потенціалу, кадрового забезпечення та ефективності управління. Одночасно досліджується зовнішнє середовище з метою виявлення ризиків і загроз, пов'язаних із ринковою кон'юнктурою, конкурентним тиском, регуляторними змінами чи макроекономічною нестабільністю. Такий діагностичний етап дозволяє своєчасно ідентифікувати потенційні кризові явища та визначити глибину їх впливу.

На основі отриманих результатів формулюється мета антикризового управління та визначаються стратегічні завдання, спрямовані на стабілізацію діяльності й відновлення фінансово-економічної рівноваги. Далі здійснюється вибір стратегічних альтернатив, що можуть включати як короткострокові заходи оперативного реагування, так і довгострокові рішення стратегічного характеру.

Наступним етапом є розроблення механізмів реалізації обраної стратегії. Це передбачає чітке визначення відповідальних підрозділів і посадових осіб, розподіл ресурсів, встановлення часових параметрів виконання заходів та формування системи контролю. Важливою складовою є постійний моніторинг результатів реалізації стратегії та оцінювання її ефективності. За потреби стратегія коригується відповідно до змін внутрішнього стану підприємства або зовнішнього середовища.

Таким чином, ефективна антикризова стратегія поєднує превентивні та коригувальні інструменти. Вона не обмежується усуненням негативних наслідків кризи, а формує передумови для відновлення динаміки розвитку, зміцнення конкурентних позицій та забезпечення довгострокової стійкості підприємства.

Висновки

Отже, антикризова стратегія слугує не лише інструментом виходу з кризи, а й засобом превентивного управління ризиками та забезпечення довгострокового розвитку підприємства. Процес її формування охоплює аналіз внутрішніх і зовнішніх чинників, визначення цілей, вибір альтернатив, розробку механізмів реалізації та моніторинг результатів, що забезпечує гнучкість управління і можливість коригування стратегічних рішень. Ефективна антикризова стратегія сприяє структурній трансформації підприємства, підвищенню якості корпоративного управління, зміцненню довіри стейкхолдерів і створює основу для сталого розвитку та зміцнення конкурентних позицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2003. 504 с.
2. Ярова І. В. Антикризове управління: сутність поняття та його визначення. Вісник Академії митної служби України. Серія: Державне управління, 2012. № 2 (7), С. 22-29.
3. Ватченко Б., Шаранов Р. Антикризове управління підприємством в умовах війни. Економічний простір. 2022. №182. С. 38–43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/182-5>.
4. Гудзь О. Є. Формування стратегії антикризового управління підприємств. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2019. № 2 (28). С. 4-10. <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2019.020410>.

Бондарчук Вікторія Анатоліївна – здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна.

Науковий керівник: **Віталій Володимирович Зянько** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна.

Bondarchuk Viktoria – Bachelor's degree student, Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine.

Supervisor: **Zianko Vitalii** – Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine.